

Megjelentek Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, egyetem-utca 4-ik szám alatt, s általa minden könyv- és könyvkötőnél az országban kaphatók:

BOLOND MISKA István bácsi naptára,

naptára 1864-ik évre.

Számos eredeti fametszettel.

Hetedik évfolyam.

Bolti ára 80 krajczár ausztr. érték.

TARTALOM.

Közönséges naptár. — Ajánlólevél nagy Magyarországra s a többi apró világrészek első kritikájához (fametszettel). — Az 1864-ik évről alkotmányos uralkodója (egy fametszettel). — Az utolsó ítélet. Egy japáni bakteré degradált kínai író emlékirataiból (három fametszettel). — Az európai s az ázsiai chinézerek. Igen régi kézirát után (tiz fametszettel). — Egy

újdonsült hírlapkiadónak levele egy 'faczer' félreismert lángészhez. — A fiatal és az öreg bagoly. — Utazási töredék (tizenny fametszettel). — Hónapos krónika (huszonnégy fametszettel, s tizenkét tanulságos történeteskével. — Micsoda mindenféle baja van az egészséges embernek, s hogy lehet azon segíteni? — Egy hólyag s legújabb divat szerint. — A találmányok országa. — Képes adomák (nyolcz fametszettel.) — a) Zsidó spekuláció. b) Pörge Peti a „panorámá”-ban. c) A magyar paraszat a vasuti állomáson. d) Perse. e) Jogtudomány a népnél. f) A maizni „Juristentag”-nál. g) Artatlan ellenség. h) Párbeszéd a bécsi népművelés. — Valami a szakállról. — Limlóm. — Feltörni való diók a maizni „Juristentag” számára. — A megszerényített házasság-gyűlölet. — Promemoria a „czopp”-os világból. — Aphorismák.

KAKAS MÁRTON

naptára 1864-ik évre.

Számos eredeti fametszettel.

Bolti ára 80 krajczár ausztr. érték.

TARTALOM.

Közönséges naptár. — Beköszöntő 1864-re. — Hónapos krónika. — Hypokondri ur vadászkalandja (19 fametszettel). — Különféle betegségek (8 fametszettel). — Hogy fogják fel némelyek az európai egyensúlyt. — Török. Muszka, Német Miska (3 famet-

sztettel). — Reményteljes hajdonaink (fametszettel). — Reményteljes ifjonczaink (fametszettel). — Visszaütött szerelm (2 fametszettel). — Egy kis félreértés. — Énekmeister és műkedvelő (fametszettel). — Meteorológiai észleletek ápril hórlól. — Conjecturalis politika. — Az örök béke (vagy miket fogunk olvasni az európai hírlapokban 1864-ben, s midőn szesz estendéig nem volt már háboru. — A „Pesti Holdvilág” című hír- és divatlap ápril 29-diki számából). — A praenumeratio különféle stadiumai Magyarországon. — Historiko-statisztikai értékes Kakas Mártonról. — Jó ötlet használ a bajban. — Strategiai studiumok. — Ki az oláh? ki a román? — A sáska és kollegái (versben). — Különös módja a cipzétgátásnak. — Humoreszk. Irtá Szentestaji Ödön. — Ne legyetek szerelmesek és ne házasodjatok! Egy sorsuldozó agglégény emlékirataiból kitépte Utcza-Bú. — Toilette magyarul. — 51 eredeti adomák. — 5, 10, 15. Csizmadia-humoreszk. Irtá Suliguli. — Tudakozódó részvevők. — Hirdetmény-rovat (satír).

Kiadója Gusztáv Heckenast. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten, 1864.

István bácsi naptára,

vagyis:

esalados házi-gazdáknak s gazdaszanyoknak, népnevelőknek, helységeljáróknak, iparosoknak és földvelőknek

való

képes kalendárium 1864-ik évre.

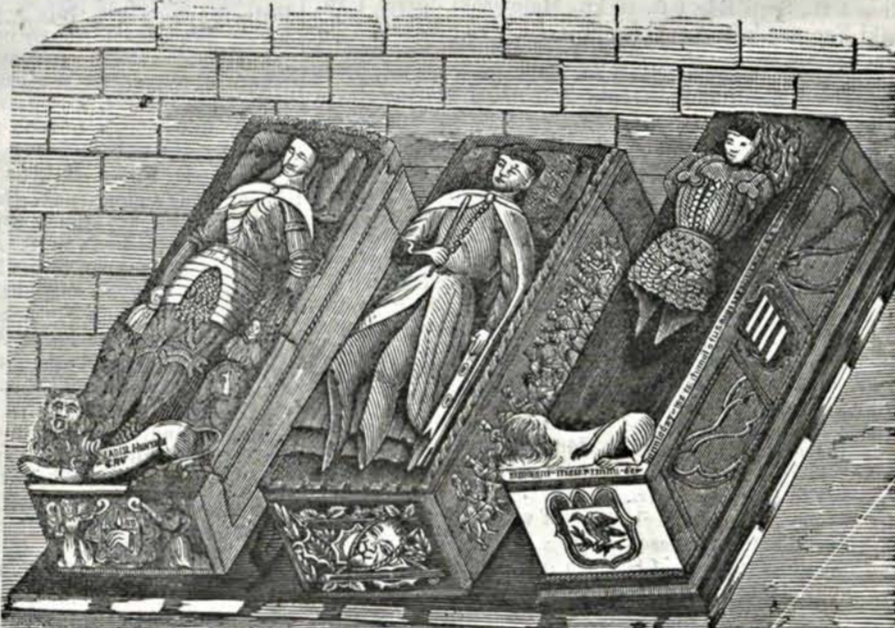
[Szerkeszti

MAJER ISTVÁN.

Kilencedik évfolyam. — Bolti ára 50 krajczár.

TARTALOM.

A császári királyi felséges uralkodó ház. — Tyukszem elleni gyógyszer. — VI. Törvényi naptár. Hunyadi emléke. — Felfedezett emlék Visegrád fénykorából. — Nagy-Körös szabados mezőváros multja és jelenje. — Erdély történelme. — VII. A természet mezeje. Égtani levelek. — VIII. Művészet és ipar mezeje. A szentek az égen és a műpar a földön. — Karacs Ferencz. — Első fametszvény hazánkban. — Olesó és észterzi csizmahúzó. — IX. István bácsi a hazában és a nagy világban. Az esztergomi vártemplom épülő homlokornáca. — Eger. — Apponyi könyvtár. — A geni fő környéke. — X. Tréfák mezeje. Szótalány (sakkjátékbani loúgrás szerint). — Paprikás versek. — Megtejtése a 112-ik lapon levő szótalánynak. — Bélyegdi váltókra. — Bélyegdi okiratokra. — Közönséges vásárok Magyar- és Erdélyországban.

Határidő-naptár,

mindennemű

hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdasztiztek, utazók és üzérek számára.

1864-dik évre.

TARTALOM.

Naptár. — Kisorsolási naptár. — Bélyegdi. — Törvénykezési szünnapok. — Norma-napok. — Melyik napokon zsidót perbe idézni nem szabad. — A buda-pesti cs. k. postahivatalok hivatalos órái. — Határidő-naptár.

16-rét. Angol vászonba kötve ára 1 ft. 20 kr.

2-ik szám.

Tizenegyedik évfolyam.

Pest, januárius 10-én 1864.

Előfizetési feltételek 1864-dik évre:

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 16 ft. Fél évre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokot illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy négyzet használt betű sor ára, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 kr.; háromszor vagy többször ígatásnál csak 7 kr-ba számítatik. — Kijelölésre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetőlevelet elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstejn és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a kerész-gazdasági ügyünkés is, József, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

IX. Keresztély, Dánia királya.

A schleswig-holsteini hgségek ügyében támadt mozgalom, mely jelenleg az európai politikai események sorában az első rangot foglalja el, s melynek részletei a politikai lapok hasábjainak legnagyobb részét nyelik el, nemcsak egyre nő és nevededik, hanem az európai hatalmak és a diplomacia komoly figyelmét vonta magára.

A kérdés magyarozatába és fejtegetésébe e helyen nem bocsátkozhatunk; e lapokban, mint többször tettük, most is csak a szereplő főügyiségek bemutatásával foglalkozhatunk. — Nehány héttel ezelőtt közöltük a schleswig-holsteini népszerű trónkövetelő, Fridrik herczeg arczképét; illő, hogy most ennek ellenlábásával, a trón birtokában levő dán királylyal is megismerkedjünk.

IX. Keresztély mult évi nov. 15-én foglalta el a dán királyság s a hozzátartozó Schleswig-Holstein herczegségek trónját. Akkor halt meg VII. Fridrik király, s vele együtt az uralkodó oldenburgi ágban a dán királyi család. A férfiág ezen kihalásának bekövetkezését az európai hatalmak már jó előre belátták, s az ebből támadható bonyodalmak megelőzésére nézve már tíz évvel ezelőtt intézkedtek. Egy 1852-ben tartott konferenciában, melyben Angol- és Franciaországban kívül Ausztria és Poroszország is résztvett, gondoskodtak a gyermektelen dán király utódjáról s megalapították az új örökösödési rendet. Az oldenburgi kir. ház kihalása esetére két rokon herczegi család léphetett fel e tárgyban igényeivel: az egyik a schleswig-holstein-sonderburg-glücksburgi, a másik a schleswig-holstein-sonderburg-augustenburgi. Mint látjuk, mindkettő tulajdonképen Schleswig-Holsteint vallhatja hazájának, s ezen herczegségek ügyének védelmére volt hivatva.

Miután azonban a londoni konferencia Keresztély, glücksburgi herczeg mellett szavazott s ezt jelölte ki a dán trón örökösének: ez utóbbi a schleswig-holsteini herczegségek ügyének külön pártolását lemondott s mint „Dánia herczegé” az elválaszthatlan

össz-monarchia hiveinek legelső sorába lépett. S midőn végre mult évi novemberben VII. Fridrik király meghalt, a londoni jegyzökönyv határozataira támaszkodva, Keresztély a megürült trónt nemcsak azonnal elfoglalta, hanem a dán össz-alkotmány megvédésére is megesküdött.

Azonnal megkezdődött Németországban a nagy izgatottság. IX. Keresztélynek a szorosabb értelemben vett Dániához való jogát ugyan eddig még nem vonták kétségbe, miután a dán nép is lelkesedve szergik körülré, de a schleswig-holsteini herczegséget illetőleg lényegesen eltérő felfogásokkal

örökösödési jog is őt és nem Keresztélyt illeti.

Ezek, néhány szóval elmondva, a mai vizsály keletkezésének indító okai. Az ügy most már gyorsabban fejlődik, miután a szavak és vitakozások eredménytelen teréről egyenesen a tettek mezejére tértek át az érdekltet felek. A német szövetség, hogy a herczegségek önállóságának ügyét megmentsé, tekintélyes hadsereget állított lábra, mely eddig egész Holsteint elfoglalta, miután előle a dán seregek kardcsapás nélkül elvonultak. Más részről Fridrik Augustenburi herczeg, ki már azelőtt kihirdetett proklamatiót, személyesen jelent meg Holsteinban s ennek nevezetese városaiiban tömegesen fogadja el az érte lelkesülő lakosság hódolatait.

Vajjon a német szövetséges seregek tovább nyomulnak-e Schleswig herczegségbe is, s vajjon itt komoly ellenállásra talál-nak-e a dánok részéről? a közel jövő fogja megmutatni. A dolog az által is komolyabbá vált, hogy az év utolsó napjaiban IX. Keresztély király elhagyta kopenhágai székhelyét s maga is személyesen Schleswigben állomásozó hadseregéhez költözött.

IX. Keresztély király 1818. ápril 8-kán született, s mielőtt trónra lépett volna, mint Glücksburgi, utóbb Dánia herczegé, dán királyi altábornagy, az összes dán lovasság főparancsnoka s a titkos államtanács tagja volt. Neje egy hessen-kasseli tartománygróf leánya. Ezen házasságából hat gyermeke származik, kik között a legidősbik leánya, Alexandra herczegnő, mint tudjuk, a mult évben ment férjhez Anglia trónörököséhez,

IX. KERESZTÉLY, DÁNIA KIRÁLYA.

a Walesi herczeghez, legidősb fia pedig mint I. György, szintén a mult évben választott meg Görögország királyává. Ha tekintetbe vesszük a német-dán ügy bonyolultságát s a vizsálykodó felek rendkívüli izgatottságát: nem lehet csodálkozunk a hírlapolvasó közönségnek e tárgy iránti érdekltsége felett sem.

Úl Kálmán trónja bitorán,
Bosszútól arca halovány.
Az ajk a hangtól szinte fél —
De szeme csupa szenvedély.

S kimondja az ítéletet,
Mí szörnyű sulyos lehetett...
Mégbánta... későn jött szava:
Almos s Béla már vak vala!

És elvonul dús termibe,
És kinnal kiütközött szíve,
Fején a fűrt oly megzilált...
S kétségbeesve így kiált:

„Almos!... nem, őt nem szánhatom,
„Mégbánta lelkemet nagyon:
„Trónomra vágyott vakmerőn —
„Mélto rá, hogy büntetve lőn!”

„De Bélan? ... oh, e gyermekek
„Mért töltém bosszum, büntelen?...
„Mért ajpárt a fiut?... ah,
És halvány képe rá kigyult.

„Ne üldözz bús emlékezet,
„Feledni bűnöm még lehet!
„Harczokra vágyom... ah, talán
„Enyhül fájdalom a csatán...”

S a lázongó horváttra ront
Szétdulja Zará és Traont,
Vezérik, Péter s több vele
Guozdanzkón elvéreze.

És messze elhagyá honát,
Roppant hajónok megy tovább,
Óvé lett a nagy Adria...
De üldözé Almos fia!

Könnyen Apuliába száll,
A merre megy — ott a halál!
Ki roppant büszke volt pedig:
Többé Rogér sem kérkedik.

Gyorsan új sergeket hozat
S megverte a normánokat,
Óvé Spalátró, Belegrád...
„Ne emlékezném csak te rád!”

Bélat sohajtá, a ki őt
Mig dicsosege égve nőtt:
Követte mint árnyék... szeme
Kioltva és vérrrel tele...

S fáradtan hajta le fejét,
Eztán csak a könyveknek élt.
Tudósok jöttek, olaszok,
Bús szívét vigasztalja sok...

Mind haszaltan! könyv, bölcs beszéd,
Nem nyugtatják meg kebelét; —
Magányában zokogva sir:
„Mí az, mi enyhet ad?... a sír!...”

Ott hagyta hát a könyveket,
Mont és kriptát készítettet,
Koronkint nézte mint halad
A munka, sok, sok nap alatt.

Művészek dolgoznak azon,
Ki aranyoz, ki fest falon,
Meleg Carrarából jöve
A hó-márvány, a talp köve.

Az emelvény gránit vala
Faragványokkal oldala,
Koczkák áll a padozat
Mit izlés összeválogat.

S ezüstkoporsó jött bele,
Rávéve a király neve.
S midőn már minden készen állt —
Meghalva lették a királyt.

Letették a kriptába. Am
Vész kezdett dúlni a hazán.
István, ki Kálmánt követé,
— Mert fia volt — megtört belé.

S vak Béla ült a trónra fel,
Megilleté őt ez a hely!
Kálmán, a félvilág ura —
Nyugvóhelyén megfordula...

S kormányzott Béla hosszasan,
Országá boldogságba van,
De a jó is, miként a rossz
— Mí haszna? — végre roskadoz!

Kimult vak Béla is. S neje
Legott a kriptába mene,
Kidobta Kálmánt két cseléd
S letették Béla tetemét.

Letették pompa-fényben őt
Hol Kálmán fektét azelőtt,
Az ezüstkoporsó fölé
A vész más nevét tevé.

Elmult a temetés zaja
S lett sötét, rémes éjszaka
A kriptánál meglebbene
Kálmán fehérítő szelleme.

Fehér van a halotton. A
Fején fénytelen korona;
Nagy keresztardja függ lazán
Simohtól hamvas oldalán.

Lenéz a keskeny ablakon,
Nem mozdul senki... csend vagyon.
Nyomába szikrák hány a rög...
Helyét kívánja, nyőszörög...

A vasajtóhoz nyulna most —
S legott megfogja rozsdafolt,
— Kibukkan a hold is felül
Sápadva szörnyű képitül.

És nem mehet be. — „Oh, tehát
„Nyugalman nem lesz?” — így kiált —
„Az égbe, égbe!... ott talán
„Mégnyugszom jobbak oldalán...”

„Mindenkinek van egy helye,
„Az égben...” S röpül szelleme,
Uszik utána a lepel...
„Csak gyorsan, gyorsan égbe fel!”

Elérte már a mennyeket,
Hol minden gyötrelmet feled...
„Ez lesz a nyugalom hona!”
S helyét keresni indula.

Megfutja a jobbak sorát —
De üres helyre nem talált!
Nyugodni még itt sincs remény.
Ah!... Béla ül az ő helyén!...

Balogh Zoltán.

A hit-tagadó.

Történeti elbeszélés, írta JÓKAI MÓR.
(Folytatás.)

A fogoly lovagot Kaled elé hurcozták.
A nevezetesebb foglyokat mindig be-
szokták mutatni a szaraczen vezérnek,
megmértetés végett. Az apróbbakkal közka-
tonái szoktak „mértközni.”

Miből áll e mértközés, azt mindjárt meg-
tudjuk.
Kaled nem tartott foglyokat; váltságdíj
sem fogadott el értük; hanem harcosaira
bízta a csata után a foglyok erejét kitanulni.

Ha a fogoly legyőzött, akkor szabaddá
lett, a harcosok sorába állt, fegyvert és
zsoldot kapott; ha pedig ő maradt győztes,
akkor levették tömegesen a legközelebbi fo-
lyam partjára, ott belebocsáták a vérét a
hullámba, s holttestét utána hajíták.

Ez Kalednek kegyes fogadása volt, mi-
dön Mohamedtől vízei nevére kaptá, hogy a
folyamokat mindenütt hitetlenek vérvével
fogja megfesteni.

— Te vitéz férfi vagy, görög, szolt a fo-
golyhoz Kaled. Lovagjaim bizonyoságot tesz-
nek melletted. Most azonban velem kell meg-
vívnod; akarsz-e?

Kaled nagy termetű férfi volt, oroszláni
erővel; a fogoly pedig a tusában összetört
alak, ki csak akkor engedte magát elnyo-
matni, midőn ereje végkép kimerült.

Hanem azért még is azt felelte Kalednek,
hogy kész vele megvívni, bármint fegyver-
rel, bárhol és bármikor.

— Görög lovag. Ez a tusa élet-halálra
megy. És még annál is többre, örök életre,
örök halálra. Minő fegyverrel szeretsz leg-
jobbán küzdeni? Lánssával?

— Ahhoz értek.

— Karddal inkább?
— Azt legjobban szeretem.
— Vagy buzogánnyal?
— Szokatlan; de elfogadom.

— Tehát nem fogunk sem karddal, sem
lánssával, sem buzogánnyal vívni, hanem
a legsúlyosabb fegyverrel; a sóval. Én
megtámadlak téged, hogy legyőzzek hite-
den. Vedd magad.

A lovag mosolygott. Ebben épen erős
volt.
— Tehát — kezdődik a torna. — Te
szökni akartál Damaszkusból, melyet fegy-
verem ostromol. Damaszkus falait jó vitézek
védik, s hogy te nem voltál közöttük a
legrosszabb, azt véres szájjal beszéltek az
ütött sebek, miket lovagjaim kaptak tőled.
És te mégis éjjel, oroszva, elakartál szökni a
dicsőség mezejéről.

A lovag még nem válaszolt semmit.
— A másik lovag, ki veled együtt akart
szökni, s kit megmenekítél, mint magad
mondád, leány volt. Ha nem mondtád volna
is, tudnám. Ha férfi lett volna, úgy vagy
megszabadít, vagy veled együtt vesz.

A fogoly némán inte, hogy úgy van.
— A leány, kivel szökni akartál, kedve-
sed volt, mert szökni akartál vele; bizonyítja,
hogy rokonai nem akarták őt hozzád adni;
hogy szökni kénytelen voltál vele; tanúsága
annak, hogy rokonai hatalmas emberek Da-
maszkusban s hogy szökni bírtál a hir meze-
jéről, jele annak, hogy nagyon szereted őt.

A lovag mélyen sóhajtott.
— Nemde úgy van, a hogy mondtam?
— Valóban a falakon keresztül látsz, s
a szívek fenekén tudsz olvasni. A történet
úgy van, a hogy lehüvelyezted, nekem csak
a neveket kell hozzáadnom. — A fogoly, ki
előtted áll, Jonasz vitéz; a leány, a kit sze-
retek, Eudozia, Tamás vezér unokahuga. A
történet kulcsa pedig ez: Harmincz nap óta
ostromlod immár Damaszkus falait, s árkat
sok helyütt betörtted már. De azért vala-
hányszor ostromot fuvattál ellene, mind-
annyiszor kétszerte több fegyverest találtál
magad előtt a bástyákon, mint a mennyről
kémeid tudósítottak.

— Így volt. Minden visszavert rohamot
karóba húzott kémeim siratták meg.
— Ez pedig úgy történt, hogy Tamás a
nöket is felöltöztette férfi harcosoknak, s
míg az első sorban a férfiak küzdtek, mögöt-
tük asszonyok, leányok sorakoztak ellenség-
ijesztő fegyverzetben.

— És harcoztak is.
— Ha a férfi elesett, ők léptek a sorba.
— Kegyetlen gondolat. Hitetlenhez illő
ész! Az asszonyt egyre becsülni a férfival, s
utat engedni neki az égbe — egy földi vi-
rágnak! Te itt ismerkedél meg a leánnyal.

— Valóban itt. Két leány áll hátam
mögött az ostrom alatt; két gyöngéd terem-
tés; az egyik Tamás vezér leánya, a másik
unokahuga. Akkor hagyák el először a ko-
lostort, hol szent szüzek gondjai alatt ne-
velkedtek.

— Te három helyett harcoztál azon a
napon! magad, és a két leány helyett.
— Legalább a nekik szánt sebeket én
hoztam el magammal.

— És ott, azon a helyen beléd szeretett
mind a kettő. Szerelmes lett beléd mind
halálig? Oh, tudom én azt. Nem is kérde-
zem tovább. Ilyenek a nők. Lehetnének-e
másfelmű? Nem így alkotta-e őket Allah
tökéleteseknek? Mind a kettő megszerette a
lovagot, ki szemük láttára, érettk harcolt
és győzött. Te az nap köröskörül győzelmet
arattál, férfiakon, asszonyokon. Elmond-
jam-e, mi történt azután? Tamás vezér
megkoszorúta fejedet; azt mondta, hogy

fiává fogad, s te azt felelted, hogy inkább
lennél unokaöccse. A hitetlenek csak egyet
tudnak szeretni. A hitetlen szíve szűk két
szerelemre. A vezér leánya kezét elutasítád,
s aztán nem kaptad meg az unokahugát
sem. Nemde nem így történt-e?
— Megfejtéd, szolt fejt lecsüggesztve a
lovag.
(Folytatás következik.)

Moldvai vándorlásaim.

(Folytatás.)

Az est gyönyörű volt. A csillagok egyen-
kint bukkantak elő s nemsokára a hold is
megjelent, mintha az előttem álló nagy
hegy ormából dugná ki ezüstfejét. Körültem
mélá csend uralkodott, melyről a költők
tudnak oly sok szépet írni, s nem hallottam
egyebet, csak léptem zaját s verpeléti do-
hányom sistergését. Midőn a hegy ormára
értem, a hold akkor már jó magasságban
folytatta szokot utját s most a kilátás csak-
ugyan remekül szőtt volt. Ama bágyadt éji
fényben fektült lábam alatt az egész Bár-
czaság; az ő Brassó s főleg vára olyan ki-
csinynek látszott, mintha csak a tenyeremen
is elférne; a meredek Czenk hegye némán
tekintett le ama szép városra, mely tövében
nyugszik, s még a tetején álló tornyot is
láttam, mely alá a muszkák 1849-ben egy
tábornokukat temették s mely az éji lanyha
világban csak olyannak tetszett, mint egy
kis villámhárító.

Az egész éjen át nem láttam egyetlen
elő lényt sem, csak éjjel után hallottam
arra kóborló dohánycsempészek kellemetlen
fütyentését.

Hajnaltájában szerencsésen elértem a bod-
zai szorost. A tisztviselő, ki a vámháznál
utlevetelt előkérte, hajdani huszárörmes-
ter s szintén dunántúli ember volt, ki örül-
vén benne földijét üdvözölhetni, a világról
sem bocsátott volna egy tapodtatnyira sem,
míg emberül meg nem vendégelt s egy rakás
jó tanácsal el nem látott, melyeknek
később csakugyan nagy hasznát is vettem.

Sohasem fogom elfeledni nejét, a tüzről
pattant, bogárszemű, igazán magyar me-
nyecske, ki velem egy megyéből való s az-
zal a szép két szemével oly magarosan tud
mosolyogni, hogy most is még sokszor gon-
dolok vissza e két szemre, mintha valamit
csakugyan bennfeletem volna.

Elbucszván kedves földieimtől, csak-
hamar Oláhországban voltam. Az első falu,
melyben az éjet töltöttem, szűk, de fölötté
regényes völgyben fekszik; e völgy kelet
felé nyitva áll, mely nyíláson itt-ott hóval
fedett hegyormok tekintenek felénk, míg
tovább kék távolban a moldvai bércek,
mint őszfejú óriások, állanak méltóságos
rendben egymás mellett.

Nyomorult csapszék kályhája mellett,
kis szénarakos volt nyughelyem. Kutyák,
macskák, tyukok és kakasok osztoztak ve-
lem az ágyban, de dicséretükre legyen
mondva, igen békésen s illedelmesen visel-
ték magukat, sokkal illedelmesebben azon
oláhoknál, kik már 2 órákor kezdtek az
ablakra jöni, hogy a korcsmáros felkötve,
pálinkát kérjenek. 3 órákor a szoba már
telve volt emberekkel s így magam is fel-
kerekedtem, hogy utamat folytassam. Reg-
gelim hamuban sült kukoricza-kenyérből
állott, melyet itt malaj-nak hívnak s mely-
ről bátran elmondható, hogy még a len-
gyelországi zab-kenyérnél is izetlenebb.

Még napkelte előtt indultam tova s az
egész napon át óriási bércek közt s mély
zugokban kellett barangolnom. Néha utam
zugó hegyipatakok partján, vagy roppant
meredélyek parkányán hirtelen megszaktat

s most óráig kellett kóborognom, míg
nagynehezen találtam valakit, a ki megint
utba igazított.
Délben kis pásztor-kunyhót érvén, ebben
megpihentem; s miután tudomra adták,
hogy estefelé érendek egy nagyobb falut,
hol az éjet tölthetem, megint tova ballag-
tam.

Délután azonban utam igen kellemetlen
volt; a nap oly melegen sütött, a lég oly
sűrű és nehéz volt, hogy néha egészen ki-
merültem rogytam össze valamely fa alatt;
de itt sem maradtam sokáig, mert az
árnyas és hűsebb helyeken annyi volt az
éhes szünyög, hogy bármily füstöt vettem
is nekik pipából, egész rajok kovályogtak
körülem. — E közben beesteledett; óram
mutatója még csak a nyolcelezson állott, de
már oly sötét volt, hogy június végével
még 9 órákor is világosabb szokott lenni.

Midőn azonban a legközelebbi vigályost el-
értem, rögtön megtudtam a rendkívüli sö-
téttség okát: sötét, mondhatnám haragos
föllegek fektüdtek a hegyek ormain, s sza-
kadozott mormogásuk közeledő vihart jö-
vendölt. A fehér-száru nyírfák csúcsait
enyhe, tude szellő kezdte lobogtatni, utóbb
az orkán jött, tompa zajával s nem telt bele
tiz perc, az ég csatornáit megnyitlák s en-
gem, ártatlan, oly zuhanýfúrdóval tisztel-
tek meg, minőben még, nem emlékszem,
hogy valaha részesültem volna. — Villám
villámot ért s a vízhang az égnek minden
egyed dörrenését annyiszor sokszorozta,
hogy az ember azt hitte volna, ágyúk ke-
resztüztébe jutott; itt-ott az Isten haragja
lecsapott, hogy a föld is megrengett bele, a
vihár játszva csavarta ki minden gyökere-
tül a fákat, az eső patakokban ömlött, az
orkán pedig mintegy kárörvendőleg fütyö-
részte közbe zordon melódiját.

Elővettem óramat, hogy a legközelebbi
villám világánál — melyeknek épen nem
voltam szűkében — megtudakoljam tőle,
vajjon hogy állhat az idő. — 10 óra volt.
Magam, egyedül magam állottam egy isme-
retlen erdő közepén, oly országban, melyet
csak a hiréből ismertem; az eső ugy sza-
kadott, mintha akár öntötték volna, a sötét-
ség pedig oly sűrű volt, hogy az egyszeri
ember szavai szerint, lapáttal lehetett volna
hányni. A keskeny ösvény, melyen halad-
tam, oly sikos volt, hogy minden lépésemet
csak megelőző érett megfontolás s botom-
mal gondos tapogatás után lehetett koc-
kázatnom, míg végre tovább mennem épen-
séggel lehetlenné válván, megállottam szé-
pen egy helyben, hogy bevárjam a vihar
elvonulását. Most már gyomrom is kezdett
figyelmeztetni azon kellemetlen csekély-
ségre, hogy reggel óta nem ettem s így
zsebembe nyultam azon jó darab kukoricza-
kenyeréért, melyet még éji tanyámról hoz-
tam utraivaló gyanánt, hogy itt legalább
várás közben éhségemet csillapíthassam.

Szomjamról a jó sors eléggé gondoskodott;
vízem sokkal több volt, mint a mennyit ki-
vántam volna. Midőn azonban kenyere-
met keresnem, akkor vettem csak észre, hogy
biz a kegyetlen eső valóságos kukoricza-
kásává áztatta, s így most már nem maradt
egyéb hátra, mint éhségem csillapítását
máskorra halasztani. A villámok ezalatt
felhagyott, de az eső még szakadtán sza-
kadott, én pedig talán már egy óra óta egy
helyben állottam. Most eszembe jutottak
azok a kényelmes támlás székek ott a vag-
gonokban, azok a szép száraz ágyak ott a
vendéglőben, míg én itt fáztam s oly vizes
voltam, hogy még a szakállamat is ki lehe-
tett volna facsarni.

Szerencsémre a kéréllhetlen sorsnak
mindig könnyen s habozás nélkül szoktam

engedelmeskedni s így most is egy stoicus
nyugalomával vártam ezen, nem kellemes, de
annál nedvesebb kalandom végét. — A vil-
lámlás, mint már mondtam, felhagyott volt;
de egyszer csak mintha észbe jutott volna,
hogy még én is itt vagyok; oly közel mel-
lettem csapott le, hol szinte kételkedtem,
vajjon még az élok sorába tartozom-e? De
ezen utolsó villám nagy hasznomra volt,
mert világánál alig tiz lépésnyi távolban
széles szekérutat fedeztem föl, melyen most
már menetemet folytathattam. Nemsokára
elértem az erdő szélét, a hol léptem zajára,
vagyis inkább loespékolására felriadt, dü-
hős ebugatás tudomra adá, hogy szerencsé-
sen partra értem. Teljes joggal mondhatom,
hogy „partra értem,” mert ezen este a szó
legszorosabb értelmében vizen utaztam.

A korcsmát, hol még talpon voltak, ha-
mar megtalálván, betértem. A korcsmáros,
míg át-meg-átázott ruhámat a konyhában
szárogatták, saját aszárnapai öltönyöbe buj-
tatott, mely más hiján ugyan megjárta, de
oly sajátságos szaga volt, mintha soha mást,
csak avas vajtat takargattak volna beléje.
Ezen keleties öltözetben mint akár egy kis
török, ültem le az asztalhoz, hol a társasá-
got egy turócmezeyi kendőáros, egy len-
gyel zsidó s egy erdélyi szász kereskedő és
csinos leánya képezték.

Estebédünk mamaligából*) állott, mely-
től a tót megbetegedett, a zsidó a világról
sem evett volna belőle, én is csak az első
falatot nyeltem le, a szász azonban mohón
kapott rajta s különösen az a szép kis szász
leány oly meglepő nagyságu falatokat ör-
lött meg gyöngyfogai között, hogy csak
csodálni voltam képes, miképp szeretheti
ezen harmatsöppből lett rózsabimbó oly
nagyon a — kukoriczát. Szerencsémre még
savanýu tokányt is hoztak s emellett már a
szászok voltak a nézők, én pedig és a zsidó
— ki ez egyszer nem sokat gondolt vele,
hogy az elejéből van e vagy a hátuljából —
a szereplők. Estebéd után a vendéglős jó
oláh dohánnyal s pipákkal látott el, s így
reggeli 2 óráig ültünk vidám beszélgetés
közt az asztal körül, kivéve tótunkat, ki a
mamaliga betegség folytán egy sarokban
selyemkendő közé fektűt.

A lengyel zsidó csernowitzi orvos és
igen érdekes, szellemű ember volt; a szász
is megnyerte tetszésemet, de különös érde-
keltséget gerjesztett bennem a kis mamaliga
fogyasztó szász leány, a ki szép volt s oly
sokat tudott, mintha akár káptalan lett
volna az a csinos kis szőke fő. Velem szün-
tlenül magyarul beszélt, élénk figyelemmel
hallgatta, a mit a magyar irodalomról mon-
dottam, s végre gyönyörűen szavalt el ne-
hány szép helyet a „Karthausi“-ból.

Midőn végre a sarokban alvó tót már
nagyon is szemtelenül kezdte a hortyogást:
felszólitottam a társaságot, hogy menjünk
aludni. Nekem a zsidóval jutott az egyik
szoba, a szásznak leánykájával a másik.
Laktársam elalvott előtt roppant tudomá-
nyossággal értekezett a Pentateuchról, de
nekem tökéletesen elég levén a mai mu-
latság, elaludtam s reggelig jóizűeket ál-
modtam.

Kilenc órákor keltünk talpra, mikor
tótunk talán már a harmadik falu határára
járt. A kis szász lányka atyjával lóháton
folytatta utját**) s oly gyönyörű látvány

*) A székelyek puliszkinak, az erdélyi szászok az u-
n. platt-deutsch nyelven balockesz-nek hívják s olyan,
mint az olaszok polentája.

**) Már Erdélyben is általános szokás az oláh és szász
nőknél a lóháton utazás. Vándorok alkalmával egész kara-
vánokkal lehet találkozni, 20-25 nő lóháton, némelyik
még csecsemőjét is magával viszi s a nyeregben szoptatja,
míg férjeik, ha velük mennek, gyalog szoktak a ló mellett
ballagni s ezt néha a kantárszárnál fogva vezetik.

volt a kis erdélyi szürke deli derekán, hogy ennél szebbet és kedvesebbet nem sokat láttam. Sokáig néztem utána s egy drága emlékek gazdagában folytattam utamat a tudós orvos társaságában.

Este felé átléptük Moldva határát; a magasabb pontokról láthattuk, a mint a ropant bércek mindinkább dombokká silányulnak s végre a Duna felé szép rónákban enyésznek el.

A vidéktől, hol a magyarok laknak, még jó két napi járó földre voltunk, mely két nap azonban az orvos társaságában elég mulatságosan folyt le. Midőn végre Aziud városával egy vonalba értünk, érdekes utitársam elhagyott, hogy az említett városnak, Jasszy felé folytassa útját. Magam kedvetlenül ballagtam tova; nehezemre esett a mivellet külső s nagy tudományu embertől elválnom.

Délután mintegy 4 óra tájban lehetett, hogy a nap sugar izzó tüze elől menekülve, az ut melletti erdőszélen a fák árnyában ballagtam. Oly meleg volt, hogy még a bogarak is elbujtak s a természet, ugytetszett, mintha kihalt volna. E közben a távolban egy domb oldalán nőszemélyeket pillantottam meg, kik az árnyékban eprésztek.

Nem sokára kacajukat is hallván, oda siettem, hogy a legközelebbi falu nevét tőlük megtudjam. Mire hozzájuk érkeztem, rögtön mindnyájan elhallgattak, mintha megijedtek volna.

Megszólítottam a legelső oláhu: hogy ugyan mennyire van a legközelebbi falu s mi a neve? Ő pedig a legtisztább magyar nyelven felelt: hogy ne vegyem tőle rossz néven, de ő bizony nem tud oláhu; s szinte remegett s visszalépett, mintha attól tartana, hogy én majd ezért rettenetesen megharagszom rá. Én részéről nem is bántam, hogy visszalépett, mert különben, lelkemre mondom, nem tudom, megálltam volna-e anélkül, hogy egy pár igazán magyar testvércsokot ne nyomjak ajkára, mely pirosabb volt, mint az eper ott a kosárkájában.

Ezután valamennyien körülfogtak, de mindig bizonyos szemérmes távolban maradtak tőlem; jöltartottak eperrel — s a mi sajtóságnak tetszett, mindenik tett kendőbe a magáéból egy összemarokkal — elmondták, hogy a legközelebbi falut Szász-kútnak hívják s ha kedvem van, várjak rájuk, ők majd odavezetnek. — Aligha valami szökött katonának nem néztek, mert alig hogy ismét elszédedtek eprészni, bus dallamot énekeltek, melynek szövegére nagyjából még most is emlékszem s mely így kezdődik (csángós kiejtéssel):

„Ó te szegényen bujdoszó legény!”

Leültem egy fa tövében s onnét néztem az élénk teremtéseket, a mint vidámon folytatták munkájukat. Egyszer csak mállahordó lovak hosszú sorát pillantottam meg, mely mintegy karaván, a hegy lejtőjén jött lefelé. Mindenik két jókora tulipános ládát vitt. Eléljük siettem, hogy közelebről nézzem meg a sajtóságnak expeditiót. Ló lehetett mintegy 70—80 s három-három ló mellett egy-egy hajtsár ballagott. Tudakolásomból arról értesültem, hogy e ládák Brassóban készülnek; e város asztalosainak nagy része semmi egyebet, csak ilyen ládákat csinál, a miért is a szászok ezeket megkülönböztetésül láda-kovácsok-nak, (*Truhenschmied*, vulgo *Trugelschmied*) nevezik. Az áruszállítók e ládákat az említett asztalosoktól százankint átvesszik, azután kefével, vakarókkal, lószerszámmal, kanalakkal, tükrökkel s egyéb ily szerekkel megtöltve, Moldvába s Oláhországba küldik. — E két ország azonban annyira el van már tulipános ládákkal árasztva, hogy itt nem igen ke-

sziklás bércek közt mélyedő völgyben. Lakosai leginkább földmíveléssel s barom-tenyésztéssel foglalkoznak, s gazdaságaik egyik fő termelése a székely sajt, mely hírére és minőségére nézve semmivel sem alábbvaló a híres lipitónál vagy garanvölgyinél. (Tiszolcshoz közelebb fekszik Klenóc helység is, s itt készül az ismeretes zöld haju klenóczi sajt). A város terjedelmes határa kintől juhlegelővel s az egyes gazdák rendezett juhászokkal birnak.

Mielőtt Tiszolc városát megpillanthatná az utas, először is a rajzunkon látható rendkívüli szirtalakulás, mint a többi következő szirttömegek előőse, tűnik szemébe. Ez az u. n. *tiszolci várbérc*, melyre lajtorja nélkül ügyes gymnastának is csak életveszélylyel lehetne feljutni. Azt állítják, hogy hajdani feljárása a nyilások közt látható alsó sziklarepedésen, a barlangszerű üregbe volt vágya.

Régeken martalócz lovagok kedvencz tanója volt e bércz. Basó Mátyás, mielőtt a Tornallyay-árkváltó Murányt elborította, e fészket használta vadagódsága támpontján. Később is ezen megvívhatlan és fölfedezhetlen rejtekekből álló helyre tartotta jó pénzeinek raktárát, melyeket Murányban vert hamis pénzén váltott be. E várfészkek különben csupán egy toronyrödből állhatott s már 1549-ben romladozóvá tette azt

Bebek Ferencz, ki mint a Gömör-, Torna- s Nógrádmegye nemeseinek vezére, szerepelt gróf Salm Miklós tábornok oldalánál. Bebek szintén kalandos életű ember volt itj korában, s Basó Mátyás és Balassa Menyhért martalócz czimboraságába avatva, ezekkel egy darabig jó viszonyban élt; de később a Ferdinánd király pártjához tartozván, ezeknek elkeseredett ellensége lett. S miután Basó titkaiba be volt avatva, és zsákmányainak tiszolci titkos raktárát ismerte, e rablófészkek elpusztításánál és Basó megsemmisítésénél Bebek igen

nagy hasznára lehetett az ostromlóknak. A 17-ik század vége felé pedig, midőn Lothringiai Károly herceg a közel murányi vár megvívására erre vonult, e hely is teljesen tönkre tétetett.

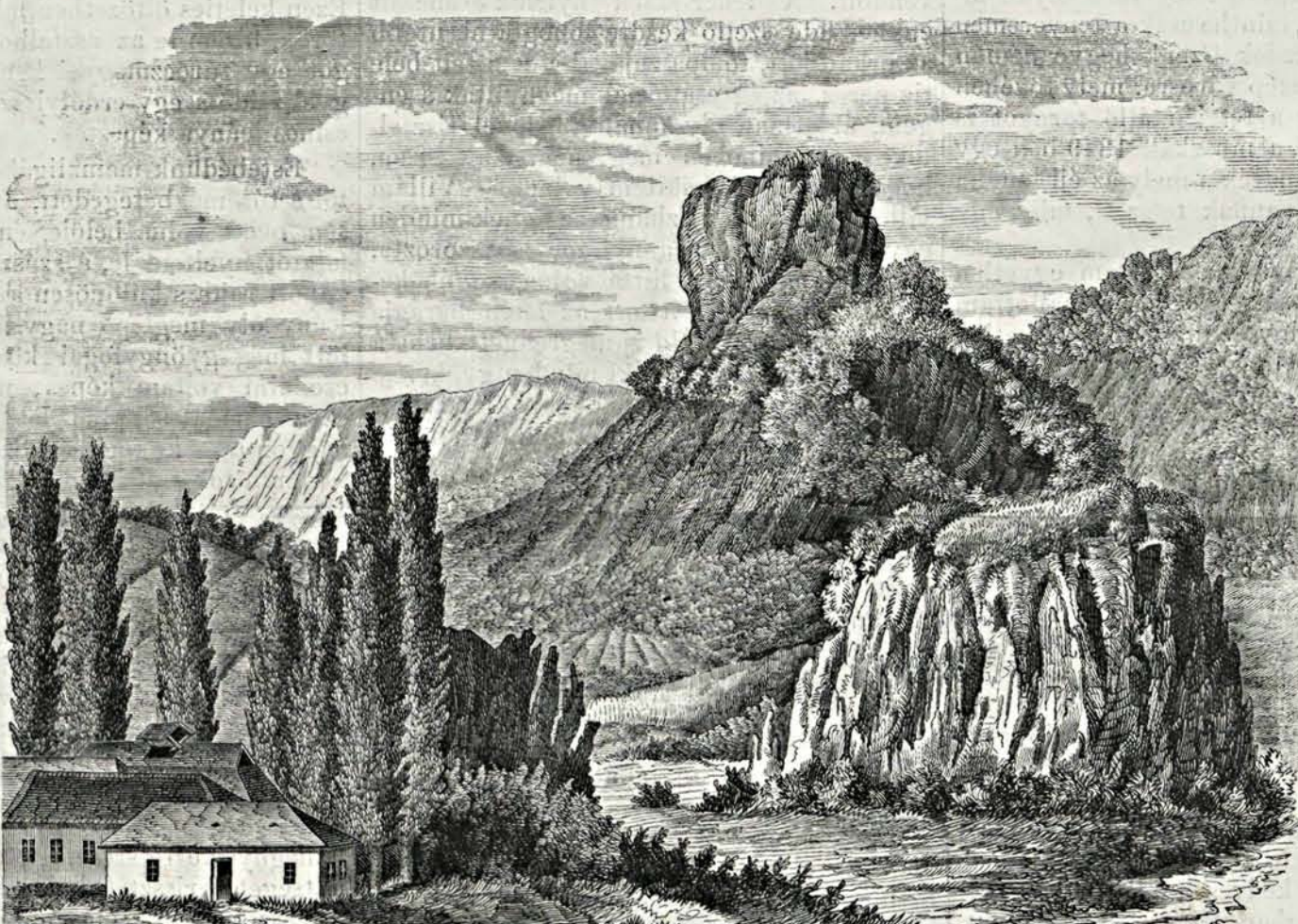
Volt e várhelynek egy rendkívüli mélységű kutja is, de azt folytonos kömladozások már betemették. U.

Alpesi zerge-vadászat.

Az Alpesek közt a férfias mulatságok egyik legkedvesebbike a zergevadászat az egekig nyúló kőszalákon, mely annál vonzóbb, annál kalandosabb, minél több veszélylyel van öszekötve.

A zerge a sveici Alpesek, az olasz Apenninek és a Pirenei hegyek a Kárpátjaink csucseinak fürge, szökellő állata. Nagysága egy jókora kecskéhez hasonló. Színe sötét-barna, s tíz hüvelyknyi hosszu szarvai egyenesen nyulnak föl, s végök, mint valami horog, hirtelen görbül hátra. E zergék közül némelyik fél mászánál is többet nyom, s körülbelül 12 font fagyut tartalmaz, bőre 9 font is megér, s így vadászása nemcsak mulatság, hanem haszonnal is jár.

Találkozunk is bátor, vállalkozó vadászok, kik néhány zergéért napokig a havaokon boljongani az életkockázatás daczára sem tartják érdemesnek. A zerge a legmagasabb kőszalákat keresi föl, s természetes, hogy üldözője sokat

A tiszolci várbércz.

lendők s így most a Dunáig viszik, itt hajókra rakják, a Feketetengerre szállítják s innét mindenfelé széthordják, úgy, hogy Ázsia nagy részében, Persiában, Indiában, sőt állítólag még Chinában is meghonosodtak már a brassói tulipános ládák. Ezek, a kikkel itt találkoztam, Bákóban vették át a szállítmányt s Brailában kellett majd egy áruszállítónak átadniok, ki a tovaküldésről gondoskodott.

(Folytatás következik.)

A tiszolci várbércz.

(Gömörmegyében.)

Ha az ember Gömörmegye székelyéről, Rimaszombathól észak felé, a Szepességre vagy Zólyomba utazik, sűrűn fekvő falvakon, füstölög vasgyárak és öntődéek mellett kell áthaladnia. Reméljük, hogy nem sokára e hazánkban első rangu gyárvidék bővebb ismertetését is fogjuk közölni; most más pontra fordítjuk a szives olvasó figyelmét.

A Szepességre vezető útonálalon fölfelé haladva, Rimaszombattól két állomásnyira fekszik Tiszolc kis mezőváros, a gömörmegyei lelkes tót lakosságának mintegy központja, egy meredek,

kockázat. Nem tekintve, hogy a tátongó sziklarepedések között minden ballépés halált okozhat, vagy véletlenül kerekedő vihar könnyen lesodorhatja az embert: egyuttal maga a zerge is veszedelmes ellenség, melylyel szembezállani nem kis bátorság és ügyesség szükséges.

A zergék rendszeren egyes csapatokban legelészik a bércei mohot, egy-egy hatalmasabb bak vezetése alatt. Ha közülök valamelyik a vadász közeledtét észreveszi, a bércek közt sokszorosan visszhangzó éles fütytyel ad jelt társainak a menekülésre. Sokszor megesik, hogy a neki iramodott zerge, ha gyors futása közben épen a vadászszal meg szembe, 20 lábnyírol neki ugorva, azt, mielőtt magát védhetné, a mélységbe taszítja, azután a mélységeken keresztül biztosan szökik egyik szikláról a másikra.

A vadász azért lesből legbiztosabb, de sokszor több napi fáradozás is eredménytelen. — Képtünk ily lesben álló zergevadászokat ábrázol. Megtörténik az is, hogy a lelőtt vad hozzáférhetlen sziklarepedésbe nengerül, s így a vadászatra fordított idő és fáradság egyaránt kárba vész. — Kárpótlásul mégis marad egy, a megedzett testi

ágában történt legújabb fölfedezéseket köszönjük; teljes harmadfél század kívántott ahhoz, hogy a — majdnem legyőzhetlennek látszó mechanikai nehézségek, melyek a mikroszkop tökéletesítésének eleitől fogva útjában állottak, — legyőzhetek. Mégis a legújabb mikroszkopok tökéletessége oly nagy, a minő ezen irányban csak elérhetőnek mutatkozik.

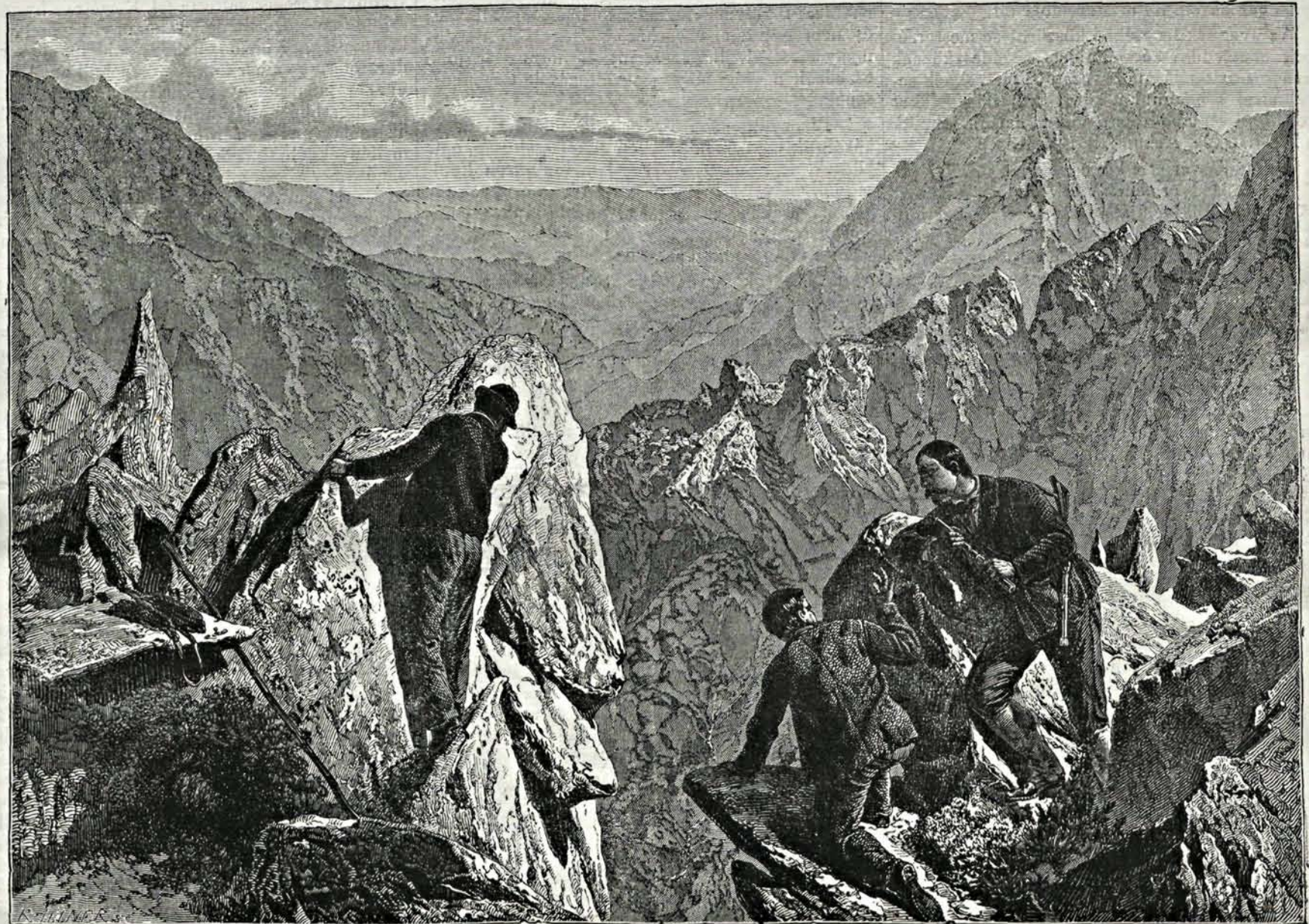
A mikroszkop legelső feltalálói gyanánt, még a legújabb s legjobb munkákban is, hibásan állítatnak *Galilei*, *Leuwenhoeck* és mások. Mi, a következőkben *Harting* tanár kutatásainak eredményét adjuk, mely ezen — annyiszor megvitattott kérdésben, minden kétséget eloszlat, és a két middelburgit, *Janssen Jánost* és *Zakariást* visszaállítja — oly sokak által bitortolt jogaikba. — E mellett megkísértjük az optikának és optikai eszközöknek első eredetére vizsámani.

A földnek legrégebbi népei, egyszerű foglalkozásaik közt, nem érezték szükségét annak, hogy szemek természetes látéjét mesterséges utakon neveljék. Eggyébiránt anny bizonyos, hogy a kövek közörlése és simítása, üvegfüzés és öntésnek mestersége nagyon régi eredetű. Ninive romjai

több azon időbeli mesterműveknek valóban mikroskopi kivitelű, *Michel Angelo* karneol pecsétje, egy nem több mint $\frac{1}{2}$ □⁴ téren egy *Bachus* tiszteletére gyűlt ünnepi körmenetet ábrázol, melyen egyéb mellék-dolgokon kívül nem kevesebb mint 17 ember és állati kép van ábrázolva. *Cicero* szerint bizonyos *Strabo* az egész Iliast egy levélre leírta, mely egy dióba volt bezárva. *Callicrates* elefántosontból egy legyet faragott, melynek egyes részei bonczatlanlag kivitethők valának. *Myrmecides* egy négyes fogatu kocsiat csinált egy légy szárnyára, és egy hajót egy méh szárnyára.

A mi *Michel Angelo* pecsétjét illeti, mely maig is fenmaradt, lehet, hogy a rajta levő finom alakok mechanikus uton készítették; a többi és sok más, régi iratokban említett parányi mesterművek felett csak sajnálkozhatunk, hogy nem jutottak reánk megvívás végett, hogy a történetirót a nyújtás gyanuja alól fölmenthetők.

Teljes ezer évig K. u. a tudomány fejlesztésére csak igen kevés történt, és e kevésből is csak egy igen kis rész maradt reánk. Csak a tizenketedik században K. u. figyelmetetett egy arab *Alhazen Ben Alhazen*, üveggyölyötörödékek na-

Alpesi zerge-vadászok.

erő, mely e férfias időtöltésnek rendes következménye, s ha a vadász olykor zsákmány nélkül tér is vissza, vidáman beszél el tapasztalt kalandjait, melyeknek kitalálásában a vadász-népség annyira kifogyhatatlan.

A göröső (mikroszkop) története.

A mikroszkop feltalálása, mint minden fontosabb találmány, korezakot képez az emberiség történetében. Mint valamely varázsuőre, egy egész új világ tárul fel ezáltal a vizsgáló elme előtt, melynek alkotása előbb egészen ismeretlen volt előtte, sőt melynek még csak létezését sem gyanította. — Komoly, feszült várakozással léptek a tudomány emberei az új pályára; és ámbar titkainak teljes megismerése a jövő nemzedékek számára van fenhagyva: mégis a mi időkorunk helyesebb világnézetre való jutását leginkább azon fénynek — egy láthatatlan, új világ fényének köszöni, mely a mikroszkop üveglencséből előszürik.

De nem a legelső feltaláló keze közül kikertült mikroszkop az, melynek a tudomány majd minden

közt *Layard* egy domboru hegy-jegeczből való lencsét talált, de a melynél bizonytalan, vajjon a domboruság pusztán esetleges-e, vagy pedig optikai czérből készült.

Ép oly kevésé határozó *Plinius*nál azon hely, hol azt mondja: „Nero császár a gladiatorok párvadalaát egy smaragdon keresztül nézte.” — mert itt sem bizonyos, vajjon a smaragd homor-vésztü volt-e, vagy csupán a fény mérésékre szolgált; — a mint hogy maig is ingerlőkeny látideggel bíró egyének kék vagy zöld üveget tartanak szemökön.

De tökéletes bizonyossággal állíthatjuk, hogy az ötödik században K. e. golyók vagy domboru üveglencsék — mint a régebben divatozó vajtükrök, gújütüvegül használtattak. Ilyeneket használtak az orvosok égető vas helyett, a Vesz-taszúék ilyennel gyújták meg tűzőket. — Azonban sehol a régi iroknál említés nem tétetik, hogy az ily üvegeknek a nap sugarait összegyűjtő erején kívül még azon tulajdonságuk is volna, mintha vizsgyakt, melyeket az ember keresztül rajtok vizsgál, — megnagyobbitának. Mint gyenge bizonyítékát annak, hogy az ily üvegek nagyító üvegek is használtattak, hozzák fel némelyek

gyítő tulajdonságára! és ismét száz év telt el, midőn egy angol barát *Roger Bacon* vagy *Bacon* az ő „Opus majus”-ában nemcsak a domboru üvegek hatását, hanem azon optikai törvényeket is, melyeken hatásuk alapszik, leírta, és egyszerű-mind kimondta, mily hasznát vehetnék ily üvegek azok, kik öregkoruak, vagy gyenge látásuak; melyért is *Bacon* tartják főkép az optika atyjául. — *Bacon* üvegeiről az mondatik, hogy azoknak át oly nevezetes dolgokat láttak, hogy azoknak hatását egyedül az ördög befolyásának tulajdonították.

Bacon azoknak sorsában osztozott, kik ismereteik által kitűnnek, míg az egész környezet tudatlan és babonás. Varázslással vádoltatván, börtönbe vettetett, melyben 10 évig szenvedett, némelyek szerint ott is halt meg. Azonban a világ mely a maga jöltévőjét lánczokra verte, nem sokára aratta annak magasabb tudományosságának gyümölcseit. Kevéssel *Bacon* halála után ugyanis divatba jöttek a szemüvegek.

Egy olasz kéziratban 1299-ből (7 évvel *Bacon* halála után) a szerző azt mondja magáról „hogy annyira el van törődve nagy öregége miatt,

Kimutatása

a csász. kir. szabadalmazott tiszavideki vasút üzlet-bevételeinek.

Utazók száma	Utí-podgyász, gyors- és teheráru		Bevételek								
			Személyszállításért		Podgyász és gyorsáru		Teheráru		Összesen		
			mázs	font	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.
1863. az üzletben levő vonalak hossza 78 1/2 mérföld											
December havában	27489	395135	77	60107	13	4149	91	129736	41	193993	45
Január 1-től november végeig	371735	4860000	55	884611	90	43370	66	1460137	66	2388120	22
Összesen	399224	5255136	32	944719	103	47520	57	1589874	107	2582113	67
1862. az üzleti vonalak hossza 78 1/2 mérföld											
December havában	29924	397996	57	52049	15	4415	95	117323	94	173789	04
Január 1-től november végeig	420434	5333282	09	1048898	57	60072	31	1562632	19	2671603	07
Összesen	443358	5731208	66	1100947	72	64488	26	1679956	13	2845392	11

A cs. kir. szab. tiszavideki vasút igazgatósága.

Legnagyobb naptár 1864-ik évre.

Megjelent Eggenberger Ferdinánd akadémiai könyvkereskedésében Pesten, és kapható minden hazai könyvárusnál:

REMÉNY.

Honunk évkönyve.
Naptár 1864-dik évre.

Szerkeszti
GIRÓKUTI P. FERENCZ.

Tartalma.

Csillagászati naptár. — Irodalom, művészet, társasélet, adomák. — Hasznos tudnivalók: állatorvoslás, gyümölcsészet, selymeszet, méhészet, földhitelezéssel minden tudnivalók. Növényjegyzék. Czimtár. — Vásárok. — Hirdetések.
30 iv nagy 4-rét. 8 nagyobb és 70 kisebb fametszettel.

Csinos borítékba fűzve ára 1ft. 20kr. Egy nagy jutalom-diszkeppel (az alev csoport) 1 ft. 60 kr. 465 (2-3)

Pest, januárius 17-én 1864.

Előfizetési feltételek 1864-dik évre:

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Csopán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csopán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy négyszer használt sor ára, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névze kiadó-hivatalunk számára hirdetőlevelet eljuttatni, Hamburg és Altonában: Haaseenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Öpplik Alajos. — és Pesten: a kerész-gazdasági ügynökség is. József-ter, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Mindennemű köszvény-, ideg- és csúzbajok,

lelesül: arc-, torok- és fogfájás, fő-, kéz- és lábköszvény, könyvezés, fülzaggatás, nehézhallás, fülzugás és csengés, mellhátgerincz és vékonyfájás, tagszagatás, bennulások, szivdobogás és álmatlanság stb. ellen; — Európa összes országaiban jeggyorsabb és megbízhatóbb gyógyszerül bizonyult és tapasztalt, s több egészségügyi hatóságok, hirneves orvosok és vegyészek által megvizsgált, s ilyenmü bántalmak ellen biztosan ajánlott

GOLDBERGER-féle kizár. szabadalmazott

VILLANY-DELEJES LÁNCZOK,

használati utasítással együtt darabja 3 ft. 15 kr., erősebb hatásuak 5 ft. 25 kr.,

lelkiismeretesen ajánlhatók, s melyek valódi minőségben s gyári áron PESTEN egyedül és kizárólag csak alulírtnál kaphatók. Ugyanott nyomtatott könyvecske is szolgáltat ki ingyen, mely e lánczok gyogyereje, hatása és alkalmazása iránt kellő s ohajtott felvilágosítást nyújt, valamint a „Goldberger-féle lánczok” kitünőségéről tanuskodó több száz bizonyult tapasztalatot és hirneves orvosok és hitelt érdemlő magánzemélyek rendkívül kedvező bizonyítékait tartalmazza.

PESTEN: TÖRÖK JÓZSEF, gyógyszerész a „szent lélek”-hez, király-utca 7-ik szám alatt.

Továbbá Aradon: Tedeschi és Zukovits, — Brassóban: Stenner Frigyes, — Debreczenben: Csanak J., — Kolozsvárt: Wolf J. gyógyszer., — Kassan: Eschwig Ede, — Miskolczon: Büszöményi J. gysz., — Nagy-Szebenben: Zóhrer J. F., — Segesvárt: Misselbacher J. B. fia és Teutsch, — Szegeden: Kovács M. gyógyszer., — Temesvárt: Roth L. gyógyszerésznél. 389 (4-11)

Előfizetési fölhívás

Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

1864-ik évi folyamára.

Előfizetési föltételek 1864-ik évre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt postán küldve, vagy Buda-Pesten házhoz hordva			
Egész évre (Január—december)	10 ft.	Fél évre (Január—június)	5 ft.
Csopán Vasárnapi Ujság:		Csopán Politikai Ujdonságok:	
Egész évre (Január—december)	6 ft.	Egész évre (Január—december)	6 ft.
Fél évre (Január—június)	3 ft.	Fél évre (Január—június)	3 ft.

Tíz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk.

A penzes levelek bérmentes küldése kériük.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala.

(Pesten, egyetem-utca 4-ik szám.)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomtatta Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten, 1864.

Gróf Nádasdy Lipótné, szül. Forray Julia grófnő.

A kegyelet, mely az emberek kebelébe a szív érzéseivel együtt oltatott be, a megemlékezésben nyilvánul legjobban. A kunyhók nádfedele alatt dobogó szívnek ép oly ösztönserű sajátja az, mint a paloták lakóinak, s oly jótékony ajándoka a természetnek, mely ha keserű s égető is a veszteség fájdalmának első rohamaiban, de az idő távollodása szerint mindinkább enyhít, míg végre a tiszteletnek szóval, de örökös érzésévé válik.

A tisztelet ez érzésével állunk meg a mult év második felében elhunyt gróf Nádasdy Lipótné emléke előtt, ki mindazon erényeket, melyek az emberiség, hon és család boldogítására szolgálnak, nemcsak a természettől örökölte, hanem azokat társadalmi állása előnyeirez kepest megvilni s közhasznuakká is tenni igyekezett.

Nádasdy-Forray Julia grófnő született 1811-dik évi november 4-dikén báró Forray András és Brunswik Julia grófnőtől. Néhai atyja köztiszteletben állott hazafi volt, a még ma is életben levő édes anyja pedig egyike hazánk azon hölgyeinek, kik honleányi nemes buzgóságukért általánosan tiszteltetnek. A ritka szépségű s lelki műveltségben gazdag hölgy 1835-dik évi máj. 16-ikán ment férjhez gróf Nádasdy Lipóthoz, kinek nemes érzületében még nagyobb tápot talált azon érzelmek kifejlesztésében, melyek emléket hervadtatlan koszoru leveleivel köritik.

Az alkalom, mely szive jótékonyágának tágasabb tért nyitott, 1837-dik évi szeptember 28-dikán nyílt meg, midőn férje, mint Komárommegye örökös főispánja, ezen alkotmányos diszi méltóságába, gróf Nádasdy Ferencz akkori váci püspök, mint kir. biztos által nagy ünneppélyességgel beiktattott. Az alkotmányos ünnepen a megye ezrei hazafias bizalommal s ragaszkodásuk nyílt szeretetével jelentek meg. S midőn az ifju grófnő a megye karait és rendeit az alkotmányos ünnepen összegyűltni látta, egy boldogító érzés lobbant fel szívében, oly eseményel kötni össze az ünneppély emléket, mely az emberiség oltárára letett áldozatról

legyen nevezetes. És mi lehetett volna azon ünneppélyhez méltóbb, mint oda hatni, hogy azon szerencsétlen embertársainkban, kiket a társadalom büntető hatalma szabadságuktól fosztott meg, az emberi méltóság érzete megmentessék, a gonoszszág elvetemültségé ne fajuljon, s a jobb érzésnek még egészen le nem rombolt csirája lelki javulássá fejlődjék?

Igy született a nemes lelkű honleány szívében a javító dologház eszméje, melynek életbeléptetésére saját tetemes áldozatán kívül azonnal aláírási ivatek bocsátott ki és nagyszerű sorsjátékkal összekötött vigalmat

GRÓF NÁDASDY LIPÓTNÉ.

rendezett, a mi lelkesen buzditó közbenjárása által fényes sikerrel koronázott. A grófnő indítványát, s személyes áldozatait lelkesen méltányló karok és rendek hozzájárulásával azután kevés idő múlva disz palota emelkedett a megye udvarán, mely kényelmes és egészséges berendezésével, a foglyok folytonos munkáltatásával s így a tár-

sadalom szerencsétleneinek javításával maig is legszebb eredményekben hirdeti az első alapítók jótékony szellemének szép emlékezetét.

De a grófnő nevének ünneplése nemcsak a közeletben terjedt el mindig megújuló nemes tetteinek szárnyain, hanem házi körében is hévvel buzgólkodott minden szepnek és jónak terjesztésén.

Egyike volt ő az első s legbuzgóbb felsőbb rangú hölgyeknek, kik a szellemi ébredés ama szép és erőteljes korszakában hévvel karolták fel a nemzetiséget, irodalom és művészet tárgyait. Az 1840-dik évben megpezsdült irodalom, melynek akkor még fiatal bajnokai ma már a nemzet elismerését s tiszteletét birják, lelkesítő s gyakran áldozatokkal is buzditó mentőt talált ő benne; s azon teremek, melyekben a társadalom előkelői s a politikai élet nevezetességei gyűltek egybe, ép oly barátsággal nyíltak meg azok előtt is, kik a nemzet szellemi életének gyakran önfeláldozással dolgozó munkásai.

Otthonosak voltak termeiben a művészek is, kik által, buzditást s áldozatot nem kimélve, a magyar történelem legszebb mozzanatait örököltette meg képtárában, csak-hogy nemzetünk múltjának szépségét ez uton is emlékezetbe hozza. Ő honosította meg saját palotájában a hazai szobrászat legjobb példányait, s számtalan jeles iparművet, melyeket hazai kezek gyártottak. Az ő kezei rendezték palotája történelmileg nevezetes könyvtárát is gyöngéd figyelemmel s kiváló előszeretettel.

Anna, Tamás, Géza, Ferencz és Julia gyermekei közül csak Ferencz maradt meg életben. Tamás fiát 20 éves korában veszté el, épen akkor, midőn legszebb reményeit a haza várakozása tette büszkékké és kedvesekké. A nagyreményű ifju véletlen halála rendkívüli bánattal töltö el a szülők szívét.

A mily örömmel s boldogító reménnyel csüggött egyetlen fián az édes anyja, ép oly reszkető félelemmel s válságos fájdalommal bucsúzott el tőle, midőn ez a mult